

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Az EU terrorizmus elleni programja: előrejelzés, megelőzés, védelem, reagálás

(2022/C 61/05)

Előadó:	Karl VANLOUWE (BE/EA) regionális közgyűlés tagja: a Flamand régió parlamentje
Referenciadokumentum:	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az EU terrorizmus elleni programja: előrejelzés, megelőzés, védelem, reagálás COM(2020) 795 final

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

Bevezetés

1. üdvözlí az Európai Bizottság terrorizmus elleni programját⁽¹⁾, amely elismeri a helyi és regionális önkormányzatok kulcsszerepét többek között a radikalizálódás megelőzésében és a nyilvános terek védelmében;
2. egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a terroristahálózatok határon átnyúló jellege szorosabb együttműködést igényel közös értékeink és normáink, európai életmódunk és pluralista társadalmunk védelme és támogatása érdekében;
3. felhívja a figyelmet, hogy a terrorizmus elleni küzdelem a biztonságpolitika része, amely az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel összhangban az Unió és a tagállamok megosztott hatáskörébe tartozik, míg a közrend fenntartása és a belső biztonság megőrzése tagállami hatáskör⁽²⁾, valamint ennek kapcsán utal a regionális bűnüldöző hatóságok bizonyos tagállamokban betöltött szerepére is;
4. rámutat, hogy az EU-ban elkövetett terrortámadások különféle indítékokra vezethetők vissza, melyeket az Europol 5 kategóriába sorol: dzsihádisták terrorizmus, baloldali és anarchista terrorizmus, jobboldali terrorizmus, etnikai-nacionalista és szeparatista terrorizmus, valamint egyetlen ügysző kapcsolódó („single issue”) terrorizmus. Felhívja a figyelmet arra a jelenségre, hogy egyre több a magányos elkövető⁽³⁾;
5. felhívja a figyelmet arra, hogy a Covid19-cel kapcsolatos intézkedések korlátozzák a szabad mozgást, ami megnehezíti ugyan, de sajnos nem lehetetleníti el a terroristák tevékenységét. Figyelembe kell venni a világjárvány társadalmi-gazdasági hatását is, amely újabb kockázatot jelenthet a radikalizálódás szempontjából, és olyan válsághelyzetet teremthet, amelyet a terroristák kihasználhatnak célkitűzéseik és tevékenységeik népszerűsítésére⁽⁴⁾,⁽⁵⁾;

Előrejelzés

Stratégiai hírszerzés és fenyegetésvértékelés

6. elismeri, hogy a terroristahálózatok határon átnyúló jellegével összefüggésben az Európai Unió Helyzetelemző Központja (EU INTCEN) nélkülözhetetlen az EU belső biztonsága szempontjából, és üdvözlí, hogy az Európai Bizottság a stratégiai hírszerzés jobb integrálására, valamint arra szólított fel, hogy az EU INTCEN-t továbbra is lássák el egyfelől minőségi fenyegetésvértékelésekkel – amelyeket a nemzetbiztonsági és hírszerző szolgálatok bocsátanak rendelkezésre –, másfelől pedig legendő erőforrással;

⁽¹⁾ COM(2020) 795 final.

⁽²⁾ Az EUMSZ 4., 67. és 72. cikke.

⁽³⁾ Europol (2020). European Union Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT) [A terrorizmus helyzetéről és tendenciáiról szóló uniós jelentés], 2020.

⁽⁴⁾ Europol (2020). European Union Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT) [A terrorizmus helyzetéről és tendenciáiról szóló uniós jelentés], 2020.

⁽⁵⁾ Az ENSZ Biztonsági Tanácsa terrorizmus elleni bizottságának végrehajtó igazgatósága (2020). The impact of the COVID-19 pandemic on terrorism, counter-terrorism and countering violent extremism [A Covid19-világjárvány hatása a terrorizmusra, a terrorizmus elleni küzdelemre és az erőszakos szélsőségek elleni fellépésre].

A korai felderítési képesség erősítése

7. az EU biztonsági kutatásával összefüggésben üdvözli a potenciális terrorfenyegetettség korai felderítési képességének erősítését, és hangsúlyozza az interoperabilitás jelentőségét az információcsere szempontjából;
8. támogatja, hogy a kutatás még jobban beépüljön a Horizont Európa program biztonságpolitikai ciklusába. Ennek során az Europol segítséget nyújthat a fontos kutatási témák azonosításában és a vonatkozó uniós keretprogramok elkészítésében és végrehajtásában;

Lépéselőny: az új technológiák szerepe

9. elismeri azokat a lehetőségeket, amelyeket az új, innovatív technológiák, például a mesterséges intelligencia és a drónok kínálnak a terrorfenyegetések proaktív felderítésére és a nyilvános terek védelmének előmozdítására. Üdvözli, hogy az Európai Bizottság vállalja, hogy az uniós városfejlesztési menetrend⁽⁶⁾ keretében új technológiák fejlesztésére irányuló projekteket finanszíroz. Kéri egyúttal a bevált gyakorlatok megosztását a kormányzatok, az ipar és a szakértők között;
10. felhívja a figyelmet arra, hogy az új technológiákkal új fenyegetések is megjelennek, és üdvözli többek között a potenciálisan ártalmas célú drónok jobb felderítésére, követésére és azonosítására irányuló európai bizottsági terveket;
11. hangsúlyozza, hogy mindig – de az új technológiáknál különösen – törekednünk kell az egyensúlyra egyrészt a biztonsághoz és a testi épséghez való jog, másrészt az alapvető jogok és szabadságok között. Fontos, hogy fékeket és ellensúlyokat építsünk be, és az arányosságot, valamint a független bírói felügyeletet helyezzük előtérbe;

Megelőzés

Küzdelem az online megjelenő szélsőséges ideológiákkal szemben

12. üdvözli, hogy a terrorista online tartalom vírusszerű terjedésének kezelése érdekében az Európai Bizottság vállalja, hogy az Europolal együttműködésben – több erőforrást és kapacitást biztosítva annak illetékes egysége számára – támogatja az uniós válságelhárítási protokoll végrehajtásáról szóló további iránymutatás kidolgozását;
13. tudomásul veszi az Európai Bizottság arra irányuló vállalását, hogy az uniós szintű bűncselekmények listáját⁽⁷⁾ kibővíti a gyűlölet-bűncselekménnyel és gyűlöletbeszéddel. Tudomásul veszi a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályra vonatkozó európai bizottsági javaslatot⁽⁸⁾ is, de felhívja a figyelmet arra, hogy e tekintetben figyelembe kell venni a tagállamok jogi kereteit, és mindig tiszteletben kell tartani minden alapvető jogot és szabadságot, így a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot is;
14. a radikalizálódás, a terrorizmus és a dezinformáció elleni küzdelemben fontosnak tartja az alternatív narratívák és az ellenvélemények terjesztését, és üdvözli, hogy az Európai Bizottság vállalja a tagállamok támogatását e stratégiai kommunikáció kidolgozásában;

A helyi szereplők támogatása a közösségek rezilienciájának javítása érdekében

15. hangsúlyozza elkötelezettségét amellett, hogy továbbra is aktív szerepet töltsön be a radikalizálódás elleni küzdelemben, és üdvözli, hogy az Európai Bizottság támogatja az uniós radikalizálódástudatossági hálózatot⁽⁹⁾ és az uniós városok radikalizálódás elleni kezdeményezését⁽¹⁰⁾;
16. különösen a radikalizálódás korai felismerése érdekében nagyon fontosnak tartja a civil társadalommal együttműködésben alkalmazott multidiszciplináris megközelítést. Felhívja a figyelmet az olyan bevált gyakorlatokra, mint például a helyi integrált biztonsági csoportok, amelyek keretében a helyi hatóságok, a rendőrség, a szociális megelőző szervezetek, a (nem formális) oktatási szolgálatok, a vallási tanácsadók stb. összefognak a radikalizált emberek esetre szabott kezelése érdekében⁽¹¹⁾; ennek kapcsán utal a közös szakmai titoktartás elvére, amely kulcsfontosságú kérdés, szorgalmazza az ezzel kapcsolatos bevált gyakorlatok megosztását, és hangsúlyozza, hogy eközben figyelembe kell venni az egyes tagállamokban a magánélet védelmére vonatkozó jogszabályokat;

⁽⁶⁾ <https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/security-public-spaces>.

⁽⁷⁾ Az EUMSZ 83. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁸⁾ COM(2020) 825 final.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/201902_a-europe-that-protects-preventing-radicalisation_en.pdf.

⁽¹¹⁾ https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polarisering/files/leidraad_livc.pdf.

17. emlékeztet arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatok szembesülnek a legközvetlenebbül az integráció lehetőségeivel és kihívásaival, és a társadalmi kohézió megőrzése és megerősítése érdekében határozottan kéri, hogy az Európai Bizottság támogassa ezt a szintet, többek között az integrációról és a befogadásról szóló cselekvési terve ⁽¹²⁾ révén;

Büntetés-végrehajtási intézetek, rehabilitáció és reintegráció

18. üdvözli, hogy az Európai Bizottság vállalja, hogy a radikalizált rabok deradikalizálása, rehabilitációja és reintegrációja révén nagyobb hangsúlyt helyez a radikalizálódás problémájára a büntetés-végrehajtási intézetekben. Hangsúlyozza, hogy átfogó megközelítésre van szükség, amelynek keretében a büntetés-végrehajtási intézetekben dolgozók, a szociális munkások, a vallási tanácsadók stb. specifikus képzésben részesülnek a radikalizált rabokkal való bánásmódról és arról, hogy a radikalizált személyek mentorálása nem szűnik meg fogva tartásuk vagy deradikalizálásuk után. Fontosnak tartja a bevált gyakorlatok cseréjét;

A tudás elmélyítése és támogatás

19. üdvözli, hogy az Európai Bizottság elkötelezte magát az érintett szereplők nemzeti hálózata továbbfejlesztésének támogatása mellett. Érdeklődéssel várja a radikalizálódásmegelőzési uniós tudásközpont létrehozására irányuló javaslatokat. A központnak – a tudás és a szakismeretek terjesztése mellett – elő kell mozdítania a különböző uniós programok finanszírozási lehetőségeinek optimális kiaknázását is. Felhívja a figyelmet, hogy a helyi és regionális önkormányzatok már most komoly tudással és szakértelemmel rendelkeznek ⁽¹³⁾, valamint kéri, hogy vonják be az illetékes regionális bűnüldöző szerveket és hírszerző szolgálataikat az érintett szereplők nemzeti hálózatainak kialakításába és a radikalizálódás megelőzésével foglalkozó uniós tudásközpont létrehozásába;

20. hangsúlyozza továbbá a Belső Biztonsági Alap (BBA) jelentőségét a terrorizmus elleni európai küzdelemben, és hangsúlyozza, hogy biztosítani kell, hogy az alapok eszközeinek a tagállamok által kezelt része eljusson valamennyi e területen illetékes nemzeti és regionális hatósághoz;

Védelem

Az emberek védelme a nyilvános tereken

21. hangsúlyozza a nyilvános terek terrortámadásokkal szembeni sebezhetőségét, üdvözli az Európai Bizottság elkötelezettségét a „biztonsági szempontok szerinti tervezés” elvének megerősítése mellett, várakozással tekint az Európai Bizottság virtuális várostervezési-építészeti szakkönyve elé, amely beépíti a biztonsági szempontokat a jövőbeli nyilvános terek tervezésébe és a meglévők felújításába, továbbá felhívja a figyelmet arra, hogy egyensúlyt kell teremteni a nyilvános terek biztonsága, valamint e terek nyitottsága, élhetősége és akadálymentessége között;

22. elismeri az imahelyek magas szimbolikus értékét, ami miatt gyakran terroristák célpontjává válnak, és várakozással tekint azon projektek elé, amelyeket az Európai Bizottság a tagállamokkal együttműködésben támogatni kíván fizikai védelmük javítása érdekében; ezek kapcsán szintén egyensúlyt kell teremteni a nyitottság, az élhetőség és az akadálymentesség között;

A városok mint a városi biztonság gerince

23. üdvözli az Európai Bizottságnak a városi biztonságra és rezilienciára vonatkozó uniós vállalásra, valamint az „Uniós városok a radikalizálódás ellen” elnevezésű új kezdeményezésre irányuló javaslatát, és kéri, hogy az egyablakos ügyintézés elvének alkalmazásával egy egyedüli kapcsolattartó pontot hozzanak létre;

24. sürgeti az Európai Bizottságot, hogy teljes jogú partnerként vonja be a Régiók Bizottságát a városi biztonságra és rezilienciára vonatkozó uniós vállalásba, és a vonatkozó javaslatokat illetően mindig konzultáljon vele;

25. hangsúlyozza, hogy az uniós kohéziós politikai alapokat a radikalizálódás megelőzésére és az állami infrastruktúra fejlesztésére is fel lehet használni a társadalmi kohéziót, integrációt és rezilienciát célzó beruházások révén;

⁽¹²⁾ COM(2020) 758 final.

⁽¹³⁾ A Flamand régió parlamentje (2015). 366. rész (2014–2015) – 3. sz. és a flamand kormány (2017). Vlaams Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering [Flamand cselekvési terv az erőszakos radikalizálódás és polarizálódás megelőzésére].

A kritikus infrastruktúra ellenálló képességének javítása

26. hangsúlyozza a kritikus infrastruktúra mint terrorista célpont jelentette kockázatot, kiemeli a kiberbiztonsági események bejelentésének fontosságát a hálózati és információs rendszerek biztonságáról szóló jogszabályok⁽¹⁴⁾ keretében, és várakozással tekint az üzemeltetők ellenálló képességének növelésére, valamint a fizikai és digitális kockázatokkal szembeni biztonság megerősítésére irányuló európai bizottsági javaslatok elé;

27. üdvözli, hogy a kritikus fontosságú szervezetek rezilienciájáról szóló irányelvjavaslat⁽¹⁵⁾ hatályát jelentős mértékben kibővítették, és hogy immár idetartozik az energetikai, a közlekedési, az egészségügyi, az ivóvíz-, a szennyvíz- és a digitális infrastruktúrákkal kapcsolatos ágazat, valamint a közigazgatási és az úragazat is. Ismételt arra kéri⁽¹⁶⁾ az Európai Bizottságot, hogy a jövőben vegye fontolóra az irányelv hatályának további ágazatokra, például az alapvető termékek forgalmazási láncaira való kiterjesztését is;

Határbiztonság

28. emlékeztet arra, hogy a személyek Unión belüli szabad mozgásának elválaszthatatlanul össze kell kapcsolódnia a megfelelő külső határellenőrzéssel; egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy többet kell tenni egy olyan hatékony határigazgatási rendszer megvalósítása érdekében, amelynek célja valamennyi utazó rendszeres ellenőrzése a külső határokon annak érdekében, hogy felderítsék a terrorizmussal gyanúsított személyeket, és megtagadják tőlük az EU-ba való belépést; és várakozással tekint az új schengeni stratégiára irányuló európai bizottsági javaslatok elé;

29. elismeri, hogy szükség van a határregisztrációs rendszer (EES)⁽¹⁷⁾, az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS)⁽¹⁸⁾, valamint a harmadik országbeli állampolgárokkal és a hontalan személyekkel szemben hozott ítéletekre vonatkozó európai információs rendszer (ECRIS-TCN)⁽¹⁹⁾ interoperabilitására, valamint gyors és teljeskörű végrehajtására;

30. a Schengeni Információs Rendszerről (SIS) szóló új rendeletekkel⁽²⁰⁾ összefüggésben elismeri, hogy végre kell hajtani az automatikus ujjnyomat-azonosító rendszert (AFIS), és a megbízható harmadik országok által a külföldi terrorista harcosokról szolgáltatott információkat be kell építeni a SIS-be;

A terroristák megfosztása a támadáshoz szükséges eszközöktől

31. elismeri a házilag készített robbanóanyagok jelentette fenyegetést, támogatja a robbanóanyag-prekurzorokra vonatkozó jogszabályok⁽²¹⁾ teljeskörű végrehajtására és érvényesítésére irányuló európai bizottsági felhívást, és hangsúlyozza e jogszabályok rendszeres felülvizsgálatának és aktualizálásának fontosságát;

Reagálás

Operatív támogatás: az Europol megerősítése

32. elismeri az Europol és a Terrorizmus Elleni Küzdelem Európai Központja (ECTC) kulcsfontosságú szerepét, hangsúlyozza, hogy további forrásokra van szükség, és üdvözli az Európai Bizottság az iránti elkötelezettségét⁽²²⁾, hogy megerősítse az Europol megbízatását. Ennek következtében az Europolnak képesnek kell lennie arra, hogy hatékonyan együttműködjön a magánfelekkel, nagy és összetett adatkészletek („big data”) elemzésével támogassa a nemzeti terrorizmusellenes nyomozásokat, valamint felhasználja kutatási és innovációs szakértelmét;

Bűnüldözési együttműködés

33. hangsúlyozza, hogy a terrorizmus elleni küzdelem terén határokon átnyúló és ágazatközi együttműködésre van szükség, szoros együttműködést szorgalmaz a regionális és helyi bűnüldöző szervek, illetve az Europol között, kiemeli a CEPOL⁽²³⁾ vonatkozó képéseinek hozzáadott értékét, várakozással tekint az uniós rendőrségi együttműködési kódexre irányuló európai bizottsági javaslat elé, és kéri, hogy az vegye figyelembe, hogy egyes tagállamok a biztonságpolitika terén decentralizált szerkezettel rendelkeznek; üdvözli, hogy az Európai Bizottság továbbra is elkötelezetten támogatja és védi a különleges intervenciók egységek ATLAS-hálózatát⁽²⁴⁾, és sürgeti az „összevonás és megosztás” lehetőségeinek feltárását;

⁽¹⁴⁾ (EU) 2016/1148 irányelv.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 829 final.

⁽¹⁶⁾ Az RB véleménye a kritikus fontosságú szervezetek rezilienciájáról, NAT-VII/017.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Sis-Ii>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Etiias>

⁽¹⁹⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Ecris-Tcn>

⁽²⁰⁾ (EU) 2018/1860 rendelet, (EU) 2018/1861 rendelet, (EU) 2018/1862 rendelet.

⁽²¹⁾ (EU) 2019/1148 rendelet.

⁽²²⁾ COM(2020) 796 final.

⁽²³⁾ <https://www.cepol.europa.eu/education-training/what-we-teach/counter-terrorism>.

⁽²⁴⁾ 2008/617/IB határozat.

Az információcsere erősítése

34. elismeri, hogy szorosabb koordinációra, együttműködésre és információcserére van szükség a helyi és regionális önkormányzatok, a tagállamok, a rendőrség, az igazságszolgáltatás, a biztonsági és a hírszerző szolgálatok között, valamint az érintett európai ügynökségekkel, utal az olyan bevált gyakorlatokra, ahol (multidiszciplináris) munkacsoportokat és biztonsági egységeket vetnek be helyi, regionális és nemzeti szinten⁽²⁵⁾, várakozással tekint a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos hatékony információcsere mechanizmusára irányuló európai bizottsági javaslatok elé, és hangsúlyozza a diszkréció és a kölcsönös bizalom fontosságát;

35. elismeri, hogy a DNS-profilok, az ujj- és tenyérynymatok, valamint a nemzeti gépjármű-nyilvántartási adatok olyan hatékonyabb cseréjére van szükség a tagállamok között, amely megfelel a bűnüldöző hatóságok operatív igényeinek és az uniós adatvédelmi jogi keretnek, és várakozással tekint a prűmi határozatok⁽²⁶⁾ felülvizsgálatára, aktualizálására és kiterjesztésére irányuló európai bizottsági javaslatok elé;

A nyomozás és a büntetőeljárás alá vonás támogatása

36. elismeri, hogy az információtitkosítás nemcsak a kiberbiztonság és az alapvető jogok védelmének, hanem a terroristák általi visszaéléseknek is fontos eszköze, és várakozással tekint az Európai Bizottság és a tagállamok közötti együttműködés elé, amelynek célja, hogy megoldásokat találjanak az ezen adatokhoz való jogszerű hozzáférésre, összhangban alapvető jogainkkal és szabadságainkkal, valamint az uniós adatvédelmi jogi kerettel;

37. a visszaküldött külföldi terrorista harcosok azonosításával, felderítésével és büntetőeljárás alá vonásával összefüggésben elismeri a bizonyítékok és a harctéri információk gyűjtésének szükségességét és összetettségét, várakozással tekint a tagállamok e tekintetben történő támogatására irányuló európai bizottsági kezdeményezések elé, és üdvözli az Európai Bizottság azon kötelezettségvállalását, hogy megerősíti a harmadik országokkal folytatott együttműködést;

A terrorizmus áldozatainak megerősített támogatása

38. hangsúlyozza a terrortámadások áldozatokra gyakorolt rendkívüli hatását, és rámutat arra, hogy az áldozatok támogatásának az elismerésen, a megemlékezésen, az igazságszolgáltatáson és az igazság feltárásán kell alapulnia;

39. hangsúlyozza, hogy tehermentesíteni kell az áldozatokat, és utal az ún. „coach”-ok (egyéni tanácsadók) bevonásával működő esetkezelési rendszer bevált gyakorlatára, ahol az áldozatok adminisztratív és érzelmi szinten is egyénre szabott tanácsadásban részesülnek;

40. hangsúlyozza a terrorizmus áldozataival foglalkozó uniós szakértői központ⁽²⁷⁾ kísérleti projektjének hozzáadott értékét, kéri, hogy azt 2021 után is fejlesszék tovább és terjesszék ki annak érdekében, hogy további gyakorlati munkát lehessen végezni a helyszínen, továbbá szoros együttműködést sürget a radikalizálódás megelőzésével foglalkozó jövőbeli uniós szakértői központtal, de ellenzi a két intézmény összevonását;

41. üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló kötelezettségvállalását, hogy megvizsgálja, miként lehetne javítani az áldozatok kártérítéshez való hozzáférését, többek között a terrorizmusnak a határokon átnyúló helyzetekben érintett olyan áldozatai tekintetében, akiknek a terrortámadás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban van a lakóhelye, és kéri olyan rendszerek lehetőségeinek vizsgálatát, mint például a terrorizmus áldozatainak garanciaalapja.

Kelt Brüsszelben, 2021. október 12-én.

a Régiók Európai Bizottsága
elnöke

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁵⁾ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-06/planr_en.pdf.

⁽²⁶⁾ 2008/615/IB és 2008/616/IB határozat.

⁽²⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/eu-centre-expertise-victims-terrorism_hu.